

СКИЦИ КЪМ ЕДНА ТЕОРИЯ ЗА КРАЖБАТА КАТО АНТИДАР

Свитлана Петкова

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме: Статията проследява алтернативния дискурс на теорията на Марсел Мос за дара в неговото есе, свързана с трите задължения при противоположния на дарителство вектор на действието, а именно кражбата или отнемането в различни социални сфери, от материалната до интелектуалната, който ще именуваме „антидар“. Предлагат се дефиниция за кражбата и класификация на крадците, засягат се въпросите за тяхната идентичност, времевите интервали и трансцендентния дарител. Изследвайки различните аспекти на кражбата чрез анализ на ситуациите, стигаме до основната теза, застъпена в текста, че същностните характеристики на кражбата изцяло повтарят трите функции на официалния дискурс.

Ключови думи: дарообмен, антидар, функции на официалния дискурс, идентичност.

Въведение

Настоящият текст представлява опит за проблематизиране на едно слабо изследвано от социоанализата поле – кражбата. Отправна точка на интереса ми ще бъде класическата работа на Марсел Мос върху *дарообмена* „Есе за дара. Форма и основание на обмяна в архаичните общества“ [1]. Методологическата част на анализа стъпва върху теорията за трите функции на официалния дискурс, скицирани от Сикурел и Бурдийо [2]: демиургична, нормативна, отчетна, така, както са разработени в теорията на Деян Деянов [3]. В бинарните опозиции дара и кражбата намирам за тъждествени елементи с противоположен вектор на действието.

Обмисляйки кражбата от социоаналитична гледна точка, предлагам дефиниции на понятията „кражба“ и „крадец“, при търсенето на каквито у други автори определено срещнах затруднения. Това провокира изследователското намерение да разгледам различни аспекти на личността на „крадиящия човек“ и на жертвите на кражба, да се фокусирам върху деривациите на функциите на официалния дискурс при крадеца и върху трите задължения при кражбата като често срещано явление в хабитата на съвременното глобално общество, по аналогия на трите задължения при дарообмена.

Методология на изследването

Въз основа на богат емпиричен материал с пряко наблюдение и участие от страна на изследователя, се прави опит за сравнителен анализ на теорията на дарообмена и казусите от всекидневните практики в съвременното общество, свързани с кражбата. Чрез дълбочинни и неструктурирани интервюта, анкетиране и свободни разговори, както и дискурсивен анализ на материали от периодиката и масмедииите казусите се конкретизират с качествен подход.

Кражбата. Определения и деривации

Кражбата е социално действие, явление или събитие, при което се извършват отнемане и присвояване на обекта на кражбата чрез престъпни, незаконни за дадено общество методи, нарушаващи универсални морално-етични принципи. Съответно действащият субект – *крадецът*, е този, който извършва подобно действие. Можем да разглеждаме кражбата и като особена ситуация, ситуация на *лишаване от* или *отнемане на* – ситуация, която по думите на Карл Ясперс [4] става ключово понятие за анализа на човешката екзистенция. Крадецът се намира в ситуация на лишеност или липса и изпитва необходимост да я запълни чрез незаконни действия, или в ситуация на желание за притежание, жажда да има все повече и повече.

При изследването на всяка такава ситуация на кражба се открояват четири основни структурни елемента:

- самото социално пространство като поле на разгръщане на ситуацията;
- личността на крадеца, която подлежи на категоризация според класификациите на „крадящия човек“;
- жертвата на кражбата, онзи, от когото е бил незаконно отнет обектът на кражбата, или страната в конфликта, установяваща липсата;
- самият обект на кражбата.

Търсейки логиката на *антидара*, можем да намерим същите функции и задължения в логиката на дара. Ето как Деян Деянов описва трите функции като пораждащи принципи, за да ги обвърже с тази логика: „*Като методологически фон на това теоретично обсъждане ще взема два пораждащи принципа: а) принципът на Бурдийо за трите функции на официалния (а всъщност на всеки легитимен) дискурс: 1 – символната (или демиургична), чрез която на агентите се придава идентичност чрез даване на име; 2 – нормативната, която съобщава на агента какво трябва да прави като функция от придадената му идентичност и 3 – отчетната, чрез която се*

оценява дали агентът е направил онова, което трябва да прави като функция от това, което е; б) принципът за трите задължения, които според Мос могат да бъдат открити при всяка размяна на дарове: 1 – да дадеш; 2 – да приемеш дара и 3 – да го върнеш“ [5].

Преди да стигна до анализа на трите задължения на дара при антидара, както и на трите функции на официалния дискурс, искам да разгледам по-подробно четирите елемента на кражбата, след което да ги анализирам с помощта на един показателен пример за ситуацията на кражба – събитието, широко осветено от български и световни медии, случило се с политика и дипломата Елена Поптодорова. Това ми се струва целево рационално и релевантно на задачите на този текст за по-ясното разбиране на самата ситуация на кражбата като едно сложно и многопластово явление.

Първият споменат елемент – социалното поле на разгръщането на действието, както го представя Пиер Бурдийо, може да бъде от различни социални пространства, в които се случва точно тази кражба: битово-материално, политическо, културно, интелектуално и чувствено-емоционално, като границите на полетата и преминаването от едно поле в друго се размиват и се смесват. Именно в този елемент, социалното поле, откриваме трите функции на официалния дискурс: то придава идентичност на действащите в него агенти; там се именува крадецът според демиургичната функция на официалния дискурс по Бурдийо. Нормативната функция съобщава, а по-точно подсказва на крадеца какво трябва да извърши. Какво може да значи това в дискурса на кражбата? Социалното поле, каквото и да е то, създава условия за различни ситуации, както и поражда желаниа и очертава граници на достъпното и недостъпното, притежанието и липсата на действащите субекти. Отчетната му функция се изразява в реакцията на институциите и говорителите на обществото и като следствие – присъдата, признанието, равносметката.

Вторият елемент е личността на крадеца – действащият субект, отговарящ за първото задължение на Марсел Мос – да дадеш, а по логиката на антидара – да отнемеш; да върнеш дара, а в нашия случай – да задържиш откраднатото или да откраднеш в отговор. Кой е крадецът и каква е неговата идентичност в дадено социално поле? Съответства ли извършеното действие на биографичното *illusio* и как се съотнасят индексично спрегнатите релационни идентичности на крадеца и жертвата му – другия, лишения. На него ще припиша второто задължение по Мос, но вместо да приеме дара по своя воля, той няма избор и приема антидара. На пръв поглед крадецът и жертвата не се намират в тъждествена на дарообмена ситуация: единият взема насилствено, а другият остава лишен или принуден

също да открадне в отговор. Действието на жертвата след събитието на кражбата подлежи на ситуационен анализ, пораждащ множество въпроси: как ще действа лишеният друг след кражбата: дали жертвата на кражба остава с тази празнота и лишеност, или действа в отговор, превръщайки се от жертва в крадец; какви са времевите интервали между отделните части на кражбата. Говорейки за субекта на кражбата – крадеца, нека да не забравяме и трансцендентния крадец като опозиция на трансцендентния дарител, някой отнемащ, но неприсъстващ.

Дискурсивният анализ на нагласата в обществото през последните години, произтичащ от анализа на изказванията относно кражбите, показва интенция към „всички крадат“, открояваща основния проблем – общоприетото мнение въпреки универсалните етични принципи и наказателния кодекс. Трансцендентният крадец в този дискурс е самото общество, държавното управление, периодът и социалното време, субективно открояващо една нова епоха на кражбите след промените през 1989 г.

Жертвата на кражбата, или лишеният друг, отговаря и на трето задължение при дарообмена – да върнеш дара, а при антидара – да останеш с липсата или да откраднеш в отговор. Лишеният друг, или жертвата, също може да бъде трансцендентна жертва, например определена социална група или структурен елемент на обществото; някои етични норми, като вяра, справедливост.

Обектът на кражбата е четвъртият елемент, изграждащ връзка между всички структурни елементи на ситуацията. Марсел Мос споменава думата „хау“, или духа на вещите. Изглежда, носителят на този дух е именно обектът на кражбата. Възможно е той да е мотивът, подбудата, оправданието, чрез него се проявява и биографичното *illud* на крадеца. Самото осъзнаване на извършителя, дали той притежава или изпитва чувство за липса към това, което ще открадне, ни отправя към идентичността на крадеца – отрицателна, неутрална или утвърдителна; отваря дискусия дали придобитият обект на кражбата ще повлияе върху биографичното му *illud*.

За да илюстрирам с пример структурните елементи на кражбата, трите функции на официалния дискурс при кражбата като бинарна опозиция на дара според Бурдийо и трите задължения на Мос, и противоположните такива при кражбата, бих припомнила една ситуация с бившата посланичка на България в САЩ Елена Поптодорова: на 24 февруари 2017 г. тя открадва от магазин на летище „Фредерик Шопен“ във Варшава една опаковка скъп крем пред охранителните камери. На записите ясно се вижда класическата кражба от битово-материално пространство: добре облечена жена на

средна възраст, минавайки покрай рафта със скъпа козметика, се оглежда, подминава рафта, но се връща и бързо скрива опаковката в палтото си, продължавайки напред. Ситуацията е повече от ясна за охранителите; тя е типична за подобно място – магазина. Обаче личността на крадеца съвсем не се вписва в това поле – жената се оказва с висок социален статус на дипломат, с големи заслуги в полето на политиката и дипломацията, с една явна *утвърдителна* идентичност и с безупречно чисто криминално досие. Иначе казано – крадецът не е крадец. Полето на бита се смесва с полето на политиката; журналистите намесват и личните семейни драми на действащия субект, което прехвърля ситуацията в полето на психоемоционалната сфера с опит да се обяснят мотивите на толкова ординерна постъпка за някого друго, който не е натоварен с качествата на обществено значима личност. Искам да цитирам думите на самата извършителка Елена Поптодорова от едно интервю: „Да, има инцидент. Признала ли съм вината? Да. Заплатила ли съм цената? Да. Платила съм огромна цена“ [6]. Като предварителен антидар в тази ситуация можем да приемем спонтанното желание за незаконно притежание – жената подминава рафта, но се връща и краде. Времевият интервал между фокуса на вниманието ѝ върху обекта на кражбата и самото извършване е минимален, но дали това е така? Възможно е намерението за действието, както и усещането за дипломатическата защита – „никой няма да помисли това за мен – аз не съм това, което съм сега – не съм крадец“, да съществуват отдавна и разкритият случай да е един от множество, за които не знаем или които остават потиснати, нереализирани. След кражбата действащият субект плаща висока цена: цената не се изразява в количествени показатели, тя съответства на статуса на крадеца и се намира в полето на етиката и морала, пристига, семейните ценности; цената е трансцендентна и съответства на третото задължение – да върнеш дара, да платиш цената на антидара. Отново времеви интервали са много малки и ситуацията се развива бързо в линейното време на крадеца. Обектът на кражбата – кутия скъп крем, не отговаря на екзистенциалното равнище на полето, от което произлиза крадецът, и това поражда множество въпроси за мотивацията му. Кремът е откраднат от верига магазини, обаче в случая на тази кражба, която активно се коментира в социалните мрежи, трансцендентната жертва е цялото гражданско общество, което усеща липса на достойнство и доверие в личности, избрани да предствляват страната ни на високо равнище.

Именуването, или демиургичната функция, е даване на име на агента от дадена легитимна инстанция. Кой и кога именува крадеца и

каква легитимност носи именуването? В социоаналитичното изследване ние няма да се обръщаме към един признат авторитетен демиург – съда, който може според Наказателния кодекс на дадената страна да осъди някого като крадец въз основа на доказване на вината му. Съдът признава вината на Елена Поптодорова. От друга страна, е налице възможността в едно общество всеки член на това общество да нарече някого „крадец“, и така се оформя представата за кражба и крадци извън собствено съдебната система. Твърденията, инкорпорирани в живота на това общество, често съдържат генерализации и обобщения, като: „Всички политици са крадци“, или възприетата тъждественост между „богат“ и „крадец“. Нормативната функция налага агентът да преутвърждава своята кой или какво идентичност спрямо даденото му име – да бъде този, който е, или да стане този, който трябва да бъде. Кражбата прави Поптодорова не това, което е тя, нейната утвърдителна идентичност на дипломат и политик, бивш посланик, се срива и се наложи тя да доказва, че все още е това, което трябва да бъде – антикрадец. Самият акт на кражбата утвърждава крадеца като такъв, отчетната му функция е налице, но жената не признава новата придадена идентичност; тази идентичност можем да наречем *пречупена* [7].

Емпиричните ми наблюдения върху различни ситуационни деривации на дискурса на кражбата дават богат материал за това изследване. За целта на този текст би било уместно да се ограничи само с основната ми теза: по своята същност кражбата, възприемана като антидар, е носителка на всички признаци на самия дар и следва изцяло логиката на дарообмена.

Едно от общоприетите схващания е, че желанието да даряваш, е желание да покажеш на света, че притежаваш, имаш, владееш, щом можеш да дадеш. Логиката на антидара подсказва, че кражбата трябва да бъде точно обратното. Нямаш, затова крадеш. Но това твърдение не съответства на реалността. Самата дефиниция на кражба подлежи на разделение на подкатегории: кражба от желание за притежание, кражба за усиляване на символната власт и трупане на различни капитали – знание, специфично умение или нещо, което искаш да вземеш от другите, самата идентичност също може да бъде обект на кражба. Също така възможно е да крадеш, ако имаш, но крадеш, за да имаш повече, или от други егоцентрични, също така и алтруистични подбуди, което не променя същността на кражбата като ситуация, а именно, че присвояването и краденето са не-имане, лишеност, липса.

В дара и антидара можем да открием парадокси като:

- крада, защото имам, и крада, защото нямам;
- както и при парадоксите на дара:
- давам, защото имам, и давам, защото нямам.

За целите на настоящото изследване ще използвам материал от антропологията, представен от М. Мос, според който фундаменталната основа на обществото в древна Полинезия е идеята за изобилие, благополучие, щедро даряване и получаване. Тезата на тази статия, че в кражбата може да бъдат открити същите елементи, които ни позволяват да наречем кражбата „антидар“ или действие, противоположно на даряването, негова огледална противоположност. Освен това смея да предложа да не разглеждаме кражбата само като директно отнемане на материален обект, а да усетим духа на кражбата, предпредиатното в нея, това, което сякаш всеки го знае, но по-често е неизречено и привидно неизвършено. Да отнемеш, да присвоиш или да усетиш липсата на откраднатото и да откраднеш или да останеш с липсата в отговор на кражбата: „Do at des (lat.) или dadami se, dehi me (sansk.) – „давам ти, за да дадеш“ – двете идентични изказвания, цитирани от М. Мос в неговото есе върху даряването“ [8]. По възприетата от нас в тази работа логика на „антидара“ бихме могли да кажем: „Крада от теб, за да откраднеш“. Опозициите, които откриваме в двете изречения: давам – крада или отнемам; на теб – от теб; да дадеш – да откраднеш или да отнемеш, предполагат нормализация, заложен в идеята за дарообмена: двете страни – дарителят и получателят на дара, както и крадецът и жертвата на кражба балансират в своето естествено състояние на даване или отнемане.

В детската градина: дете, на което е взета играчка, се стреми да си я набави от другаде и на свой ред краде от някого. Пресилено е да наречем това кражба; в случая детското усещане за липса и действието, което цели да го премахне, са показателни.

В училището: дете от социално слабо семейство без мобилен телефон попълва тази липса с кражба на такъв от съученика си. Дарът към другия, в случая – родителското даряване на телефона на детето им, се възприема от крадеца като присъствие на трансцендентния дарител при друг, а неговото поле на желанието остава празно, с интенция да бъде запълнено чрез кражба. Този случай получава интересно развитие: детето връща откраднатото по особен начин, за да не бъде разпознато и именувано като крадец. В самото връщане на откраднатото виждаме работата на универсалния морален принцип, непозволяващ на крадеца да усети запълване на неговата липса чрез нарушаване на принципа, който у детето се проявява в чист вид, чрез работата на съвестта, за което споменава Мераб Мамардашвили [9] в своите лекции.

Фокусирайки въпросите си върху кражбата като система на едно общество, помолих няколко собственици на малък бизнес – търговци, да отговорят: дали живеем в общество на дара, или на кражбата.

Техният отговор е категоричен – живеем в общество на кражбата и крадиящия човек. Затова формулата „Крада от теб, за да откраднеш“ праксеологично се оправдава. Гореспоменатият цитат на санскрит – най-древния език, използван от хората до наши дни, създава впечатление, че този универсален принцип на даряване е бил изцяло възприет и разбран в някои древни общества. Нашето общество обаче се сблъсква с тотална липса на разбиране, инкорпорирана в съзнанието, просмукваща се във всички сфери на живота и пораждаща нов модел на мисленето. Задавайки същия въпрос в друго социално поле, на медици и културни дейци, получих противоположния отговор: живеем в обществото на дара. Субективността в оценката на ситуацията се определя от хабитуса на анкетируемия.

Според Дичев самата етика на дарообмена може да върне света към универсалните морални принципи, да преобърне „износването на света“ и ще придее нова сила на моралните кодове, и ще ни даде възможност за придобиване на нови форми, в които да преживяваме и мислим времето [10].

Предварителният дар и антидар

Какъв е предварителният антидар на крадиящия човек? Предварителният антидар в нашия казус е ситуацията, която получава един крадец; нещо, в което той е поставен от обществото, държавата, световния ред или религията по рождение, или е придобито с течение на времето по външни, обективни причини и обстоятелства. Ситуацията на не-имане, липса, празнота, лишеност, тласкаща към действието да присвоиш. Обаче ситуацията, пораждаща намерението да откраднеш, не е задължително не-имането. Феноменалните причини могат да бъдат грубо очертани в следните категории крадци, условно наречени от мен „бедния“, „благополучния“ и „богатия“.

- Предварителният антидар на „бедния самотен крадец“ е лишеността от богатата на обществото, от това, което обществото не му е предоставило като притежание и като възможност за легитимно такова; точно това го тласка към кражба, като негов дар към това общество.
- Предварителният антидар на „благополучния“ крадец е липсата на възможност да се прехвърли в друго структурно поле, в света на богатите. За да реализира това прехвърляне, на него му трябва „удар“, нещо, което отваря вратата към желаниа свят.
- Предварителният антидар, получен от крадеца от категорията „богат“, може да бъде лишеността от универсалния морален закон; скуката и достъпността на всичко материално в този

свят, но липсата на възможности да постигнеш слава и величие, любов и признание – символната власт и капитал. Да бъдеш недосегаем за другите с цената на глобално престъпление. Хиперномията, която наблюдаваме при някои водещи личности в историята, дава богат емпиричен материал по проблематика с интердисциплинарен характер – от медицина до социоанализа. Геополитическите събития от последното десетилетие предлагат ситуации и примери за тази прогресираща тенденция – да притежаваш повече на всяка цена: поведението на изявени политици, присвояващи територии, кметове на големи градове със скандални имоти; футболни звезди, укриващи данъци от огромните си заплати, и пр.

Идентичностите

Определяйки идентичността на крадеца, отново се натъкваме на амбивалентност и деривации на понятието поради сложните и противоречиви характеристики на трите категории крадци, полетата на действие и обектите на кражба. Отрицателната идентичност е тази, която придаваме на думата „крадец“; самият език я е натоварил с оценъчност, обаче всеки отделен случай е феноменален и подлежи на микроскопски анализ. Напълно е възможно крадецът и в трите категории да има утвърдителна или неутрална идентичност за наблюдателя, например, когато краде, за да се нахрани – само да споменем „Крадецът на праскови“ на Емилиян Станев. Същото бихме могли да кажем и за дарителя. Дарът е a priori с положителен вектор, за разлика от кражбата, но дарителят може да носи отрицателна идентичност, когато дарът е носител на отрицателна ситуационна натовареност, например проблемно наследство.

Времеви интервал

Всеки дар има времеви интервали според Бурдийо, затова ще ги потърсим в проблематиката на кражбата или антидара; те също предлагат широк спектър на изследване. Стратегиите на действието на крадеца зависят от променящите се индивидуални състояния. Интервалът между предварителния дар и момента на кражбата може да бъде с дължината на човешкия живот, в който се помещава цикличното или линейното време, но също така може да настъпи моментално, директно след предварителната ситуация на получения антидар. Трите функции на антидара – да отнемеш, да присвоиш или да усетиш липсата на откраднатото и да откраднеш, или да останеш с липсата в отговор на кражбата – също са с променливи и неустановени

трайно времеви интервали. Особено интересен за мен е интервалът между самата кражба и очакването на ответния антидар – възмездие. Темпоралните и качествените характеристики на такъв интервал могат да варират от много кратко линейно време до времетраене, надхвърлящо референтните граници на човешкото възприятие. Самото възмездие може да се случи дори след смъртта на крадеца чрез паметта за него и преноса ѝ върху неговите наследници.

Хау, или духът на вещите

В своето есе М. Мос откроява една забележителна за мен идея: „Във вещите има свойство, което кара даровете да циркулират, което кара хората да даряват и да връщат подареното“ [11]. В същите тези вещи обаче намираме и силата за желание за тяхното притежание, което кара лишените от тях да ги искат и да ги крадат при определено условие за възможност човекът да стане крадец. Желанието е важен елемент от проблематиката, само да споменем клептоманията, която е възможна в случая с Елена Поптодорова. При нея не може да става дума за лишеност. Изглежда, че кражбата е задвижена от чисто желание, желание за притежание.

Трансцендентният дарител

Бих искала да представя в този текст един от парадоксалните примери от българската традиция за дарообмен с трансцендентен дарител. Това свидетелство чух от млада жена, Анелия Кидикова – наследничка на един родопски род от с. Бреза, Община Девин.

Отношението към дарообмена, мъдростта на обикновените селяни, живеещи на тази земя, богатата със заровени съкровища още от времето на траките, напълно се вписва в теориите на М. Мос. Тази история Анелия сподели в отговор на моите разсъждения относно даряването на десятка и теорията на дарообмена.

Когато става известно за някакво имане, заровено съкровище, хората, на чиято земя е то, се допитват до духа на съкровището – какво иска той да получи в замяна. Как правят това? Поръсват земята зад къщата с дебел слой пепел и чакат до сутринта. Тогава възрастните хора от семейството гледат какви знаци са оставени върху пепелта. Разчитат ги – и това трябва да е жертвоприношение за възможността да откриеш и да използваш съкровището.

Семейството на Анелия преди години разбира, че има съкровище, заровено на тяхната земя. Посипват пепелта и чакат. На сутринта върху пепелта намират отпечатък от детска ръчичка. Така разбират, че духът иска жертва – дете. Никой досега не е потърсил това съкровище. И всички вярват, че дори да откриеш нещо, без да искаш, ще ти бъде

отнето дължимото – животът на едно дете. Затова често по родопските села хората, намерили нечие имане, колят едри животни, за да успокоят духовете. Така в близост до с. Турян, Община Смолян, на гробището намират заклан вол; по всичко личало, че имането е било много богато. Колкото е по-голямо имането, толкова по-голямо е жертвоприношението. Намерилите такъв богат дар, който сякаш е откраднат от трансцендентния дарител, нещо, взето от тях без трансцендентно разрешение, имат задължението да върнат дара чрез жертвоприношение, или курбан. Знаят, че ако го „откраднат“, без да платят откупа, наказанието ще бъде жестоко. Духът на това имане иска ответен дар; ако не го получи, смята присвояването му за кражба, а след кражба има наказание във вид на антидар. Трите функции на дара и респективно на антидара тук са налице.

Заклучение

Разсъждавайки за ситуацията на кражбата като за антидар, използвам теорията на дарообмена; границата между двете бинарни опозиции – дара и кражбата, даряването и отнемането – е неясна и амбивалентна; мисленето за антидара като за дар, а не като за антидар позволява да стигнем до следния извод: крадецът задвижва механизмите на дарообмена, присвоявайки си дара; следствието е прогнозируемо – нищо не остава без отговор. Крадецът ще има задължението да върне този *дар* и да приеме дара [12]; наблюдаваме наличието на предварителен дар, трансцендентен дарител и времеви интервали, характерни за дискурса. Така предположението, че теорията на антидара по своята същност е теория на дарообмена, напълно се потвърждава и представя трите функции на официалния дискурс, но с противоположен вектор.

References/Литература

1. Moss, M. Obshestva. Obmen. Lichnost. M.: Vostochnaya literatura, 1996, s. 20.
[Мосс, М. Общества. Обмен. Личность. М.: Восточная литература, 1996, с. 20.]
2. Burdiyo, P. Practicheskijat razum. Vurhu teoriyata na deynostta. Sofia: Kritika i Humanizum, 1997.
[Бурдийо, П. Практическият разум. Върху теорията на дейността. София: Критика и хуманизъм, 1997.]
3. Deyanov, D. Practicheskata logika na dara: da se misli s Burdiyo protiv Burdiyo.
[Деянов, Д. Практическата логика на дара: да се мисли с Бурдийо против Бурдийо.]

4. **Yaspers, K.** Duhovnaaya situaziya vremeni; Novaya filosofiya. 2013.
[**Ясперс, К.** Духовная ситуация времени; Новая философия. 2013.]
5. **Deyanov, D.** Hideger i Burdiuo: predpredikatnost i prakticheska logika. – V: *Soziologicheski problemi*, kn. 1 – 2, 2008.
[**Деянов, Д.** Хайдегер и Бурдийо: предпредикатност и практическа логика. – В: *Социологически проблеми*, kn. 1 – 2, 2008.]
6. www.atlantic-club.org/елена-поптодорова-бях-буквално-разчл/ 12 март 2017 г. Предаване „Темата на NOVA“. Посетен на 9.08.2020.
7. **Subeva, S.** Prechupenata sozialnost. Sofia: Iztok-Zapad, 2010.
[**Събева, С.** Пречупената социалност. София: Изток-Запад, 2010.]
8. **Moss, M.** Obshestva. Obmen. Lichnost. M.: Vostochnaya literatura, 1996.
[**Мосс, М.** Общества. Обмен. Личность. М.: Восточная литература, 1996.]
9. <https://youtu.be/ee5wONTE-ck> Мераб Мамардашвили. Беседы о мышлении. Посетен на 2.09.2021 г.
10. **Tasheva, M.** Praktiko-logicheski funkzii na predvaritelniya dar.
[**Ташева, М.** Практико-логически функции на предварителния дар.]
11. **Levi-Stros, K.** Predislovie k trudam Marselya Mossa; M. Moss. Sozialnaya funkziya svyashennogo. SPb, 2000.
[**Левин-Строс, К.** Предисловие к трудам Марселя Мосса; М. Мосс. Социальная функция священного. СПб., 2000.]
12. **Deyanov, D.** Uvod v logikata i metodologiyata na humanitarnite nauki. Humanitaristikata sled smartta na choveka. Plovdiv: Plovdivsko universitetsko izdatelstvo, 2001.
[**Деянов, Д.** Увод в логиката и методологията на хуманитарните науки. Хуманитаристиката след смъртта на човека. Пловдив: Пловдивско университетско издателство, 2001].

За автора

Свитлана Петкова е докторант в ПУ „Паисий Хилендарски“, ФИФ, Катедра „Социология и науки за човека“, дисертационен труд: „Тяло и субективност в Ню Ейдж“, научен ръководител доц. Тодор Христов; научен интерес – сфера на ценностите, социология на религията и вярванията.

За контакт с автора: lanetika@abv.bg

SKETCHES TO A THEORY OF THEFT AS ANTI-GIFT

Svitlana Petkova

University of Plovdiv "Paisii Hilendarski"

Abstract: The article follows the alternative discourse of Marcel Moss's theory of the gift in his essay, related to the three obligations in the opposite vector of action, namely the theft or deprivation in various social spheres from the material to the intellectual, which we will call "anti-gift". A definition of theft and classification of thieves is proposed, the issues of their identity, time intervals and the transcendent donor are addressed. Examining the various aspects of theft through situation analysis, socioanalytical interviews and surveys as well as time intervals, we come to the main thesis in the text that the essential characteristics of theft completely repeat the three functions of official discourse.

Keywords: gift exchange, anti-gift, functions of official discourse, identity.

About the author

Svitlana Petkova – PhD student at the University of Plovdiv "Paisii Hilendarski", FIF, Department of Sociology and Human Sciences, dissertation "Body and Subjectivity in the New Age" supervisor Assoc. Prof. Todor Hristov; scientific interest – the sphere of values, sociology of religion and beliefs.

To contact the author: lanetika@abv.bg